

Kotka 11.2.2026

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Viite HE 201/2025 vp

Lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Suomen Ammattikalastajaliitto (SAKL) toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Tausta

Hallitus esittää eräitä muutoksia kansalliseen YKP-lakiin. Muutokset koskevat erityisesti vuoden 2017 alussa käyttöön otettua toimijakohtaista kiintiöjärjestelmää ja keskeisiä asioita ovat käyttöoikeuksien käyttäminen lainan vakuutena sekä esitys erillisen kalastuskiintiön nostamisesta.

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Elinkeinoa edustavan Suomen Ammattikalastajaliiton näkemyksiä on otettu huomioon vain hyvin rajoitetusti. SAKL:n jäsenyritykset pyytävät saalistietojen (MSC-seuranta 2021) mukaan yli 90 prosenttia Suomen silakan ja kilohailin kokonaissaaliista. Rysäsilakan kalastusoikeuksien haltijat ovat lähes kaikki liiton jäseniä kuten myös merkittävämmät lohen kalastajat ovat myös liiton jäseniä.

Suomen Ammattikalastajaliitto jäsenyrityksineen on aktiivisesti lausunut toimijakohtaisen kiintiöjärjestelmään lainsäädännöstä vuosien varrella. Toimijakohtainen kiintiöjärjestelmä on koettu yleisesti pääasiassa toimivaksi ja elinkeinoa vakauttavaksi. Uusien kalastajien tai paremminkin silakan kalastukseen siirtyvien kalastajien siirtymisen helpottaminen ei ole onnistunut nykyisillä ei siirrettävillä määräaikaissäilyillä, vaan on aiheuttanut lähinnä kikkailua sekä lisää ongelmia.

Niin kauan kun kiintiöjärjestelmä tässä muodossa on ollut käytössä, ovat kalastajat olleet tyytyväisiä systeemiin. Lähtökohtaisesti sen takia, että yritys pystyy mukautumaan sen vuoden kalastukseen kun oma kiintiö on tiedossa eli kuinka paljon saat kalastaa ja ohjata resursseja toisiin kalastusmuotoihin jos tarve vaatii. Uusi (= paluu aikaan ennen toimijakohtaisia kiintiöitä) kilpakalastusmalli ei anna yritykselle tätä mahdollisuutta, vaan on pakko kalastaa niin kauan kuin ehtii kalastamaan ja kiintiötä riittää. Kilpakalastus tuo myös ekologisen näkökulman asiaan kun pyydykset ovat pyynnissä niin kauan kuin kiintiötä riittää. Nykyisellä järjestelmällä kalastajat pystyvät itse ajamaan hallitusti kalastuksensa kuluvalle kaudella alas kun kiintiö on loppumaisillaan. Kilpakalastusta jatketaan niin kauan kun kiintiötä on ja sen jälkeen ne kalat, jotka jo ovat pyydyksessä eivät tule poisheitosta selviämään. Saaliin poisheitto kaiken lisäksi tämä on laitonta.

Ammattikalastaja palvelee kuluttajaa. Yrittäjä luonnon ehdoilla.

Asiaa ei kuitenkaan ratkaista kalastuselinkeinon laajasti vastustamalla järjestelmämuutoksella, jossa vuonna 2022 päätettiin luopua toimijakohtaisesta kiintiöjärjestelmästä silakanrysäkalastuksessa. Liitto vastusti muutosta vuonna 2022 ja vastustaa sitä edelleen. Nyt MMM esittää lisäkiintiöitä siirrettäväksi vapaaseen silakanrysäkalastukseen. Tämä lisäys ei ollut alkuperäisessä esityksessä, eikä lausuntopyynnössä mukana. Lisäyksestä SAKL sekä Kalatalouden Keskusliitto saivat erillisen lausuntopyynnön, jota kumpikaan elinkeinokalatalouden järjestö ei tukenut useastakaan syystä. MMM:n lähettämää lisälausuntopyyntöä, eikä kummankaan liiton lausuntoa ollut mukana virallisissa lausunnoissa kun liitto pyysi ne ministeriöltä erillisellä pyynnöllä. Kumpikin lausunto on liitteenä tässä lausunnossa.

Elinkeino on liiton sekä yksittäisten toimijoiden (liitteenä ministerille toimitettu vetoamus 25.6.2025) kautta viestinyt vuosien varrella Maa- ja metsätalousministeriön virkamiehille sekä poliittiselle johdolle systemaattisesti vastustavansa toimikohtaisen kiintiöjärjestelmän lakkauttamista silakan rysäkalastuksessa ja vaatinut vuonna 2022 tehdyn muutoksen kumoamista. Se on vieläkin mahdollista tehdä ja palauttaa usko yrittäjien tasa-arvoon sekä etenkin oikeusjärjestelmään Suomessa.

Suomen valtio on nyt tuhoamassa Suomelle huoltovarmuudenkin kautta tärkeän kalastuselinkeinon ja palauttamassa vanhan sekä toimimattoman kilpakalastuksen takaisin. Nämä toimet tulevat edistämään kalastuselinkeinon alasajoa, eikä estämään sitä. Muutokset eivät myös helpota uusien kalastajien alalle pääsyä. Päin vastoin, se tulee vain vaikeuttamaan sitä, koska nykyisien silakan rysäkalastusalueiden pyyntiponnistus on vakiintunutta, kalastus on kestävää ekologisesti sekä sosiaalisesti. Länsirannikon Kala Oy, jonka rantaan puretaan ja joka ostaa 98 % Suomen koko rysäsilakasta sijaitsee Taivassalon Tuomaraisissa. Lähes koko Suomen silakan rysäkalastus tapahtuu siis alle 3 tunnin venematkan päässä Tuomaraisista. Tuolle alueelle ei mahdu uusia kalastusyrittäjiä. Silakan rysäkalastus on siis täysin riippuvaista suurten kalamäärien vastaanoton mahdollisuudesta. Tällä täysin hallinnon ajamalla kiintiöjärjestelmän muutoksella ei mahdollisteta kuin epävakautta kalastuselinkeinon sisälle sekä lisää vastakkainasettelua vesialueiden omistajien, kalastajien, sekä eri kalastustapojen välillä.

Yleistä

Toimijakohtaisen kiintiöjärjestelmän arviointi, ja tarvittaessa muutosten tekeminen, on sinällään aiheellinen toimi. Elinkeino toiminnan kannalta on kuitenkin järjestelmän vakaus ja ennakoitavuus luottamuksensuojan (hallintopäätösten pysyvyyteen) ohella erityisen tärkeitä elementtejä.

SAKL:n näkemyksenä on, että toimijakohtaisella kiintiöjärjestelmällä on ollut myönteinen vaikutus silakan, kilohailin ja lohen yritysmäiselle kalastukselle. Tulkintamme on, että myös Luken arviointiraportin (36/2022) keskeinen viesti on tämän suuntainen.

Maa- ja metsätalousministeriö on järjestelmän voimassaolon aikana tehnyt järjestelmään pienempiä muutoksia, jotka jo ovat osaltaan nakertaneet yrittäjien luottamusta viranomaisen toimintaan. Tämän kertainen muutosesitys sisältää muutoksia, jotka toteutuessaan johtavat vuodesta 2017 toimineen toimijakohtaisen kiintiöjärjestelmän osittaiseen purkamiseen. Ministeriö ei ole malttanut antaa markkinoiden toimia ja sama linja näyttää jatkuvan nyt lausunnolla olevassa hallituksen esityksessä.

Ammattikalastaja palvelee kuluttajaa. Yrittäjä luonnon ehdoilla.

Siirrettävien käyttöoikeuksien käyttäminen lainan vakuutena (16 a §)

Yleisesti ottaen liitto kannattaa uutta 16 a §:lää.

Kalastuskiintiön (käyttöoikeuksien) käyttäminen lainan vakuutena on tarpeellinen toimi, jonka ala ottaa mielellään vastaan.

Mikäli luottolaitos myy siirrettävät käyttöoikeudet toimijoille tulee varmistua, ettei ylitetä ostajan enimmäismääriä (promilleina) kiintiöosuuksista. Riskinä tällaisessa kaupassa on myös se, että käyttöoikeuksien hinnat kohoavat suuriksi ja ala joutuu käyttämään rahallisia resursseja suhteettoman paljon käyttöoikeuksien hankintaan. Eräänä vaihtoehtona mahdollisessa käyttöoikeuksien myynissä rahoituslaitoksen toimesta voi olla käyttöoikeuden katon määräytyminen sen panttauksen summan mukaisesti.

Miksi rysäkalastuksen kalastajat ovat eriarvoisessa asemassa muihin kiintiöityjen lajien kalastajiin verrattuna? Esitetty muutos kalastuskiintiöiden käyttämisestä lainavakuutena (esim. sukupolvenvaihdos) ei olisi mahdollista hyödyntää rysäkalastuksessa lainkaan, koska rysäkiintiö on tällä hetkellä arvotonta toimijakohtaisen kiintiöjärjestelmän poistumisen seurauksena. Osa rysäkalastajista on jo ehtinyt ostamaan itselleen lisää kiintiötä, jotka ovat näin ollen arvottomia kun he menettävät tämän kiintiön yhteiseen kiintiöön vuoden 2027 alussa ilman lainsäädännön muutosta.

Erilliset kalastuskiintiöt (18 §)

Liitto vastustaa Pohjanlahden silakan erilliskiintiön nostoa. Haluamme tuoda esille sen, että esitetty muutos on saaliin siirtoa troolikalastukselta pois ja se ei ole toimijakohtaisen kiintiöjärjestelmän perustamistarkoituksen mukaista, koska troolikalastuskiintiön suhteellinen suuruus perustuu saalishistoriaan ja tämän(kin) päätöksen jälkeen troolialukset menettäisivät suhteellisesti heille kuuluvaa saalisosuutta ja osin estää heitä kalastamaan oman kiintiönsä silloin kun se heille on järkevää.

Myös esitetty käyttämättömien kiintiöosien siirto on esityksessä liian myöhään syksyllä. Silakan rysäkalastuksen kausi on keväällä ja kesällä. Kalastamattomat kiintiöosuudet tulee siirtää troolikalastukseen elokuun lopussa, jotta ne pystytään varmuudella hyödyntämään syksyn ja alkutalven vaihtelevissa luonnonolosuhteissa.

Siirrettävän ja ei-siirrettävän käyttöoikeuden haltijan velvollisuudet ja seuraamukset niiden noudattamatta jättämisestä (27 §)

Mitä tulee 27 §:n muutokseen, on se peruseriaatteeltaan hyvä. Suomenlahden lohikiintiön kohdalla tilanne on kuitenkin erikoinen, koska aikana, jolloin lohikiintiöiden määräytyminen kalastushistoria pohjaisesti tapahtui, oli myös kiintiön täyttöaste alhainen (noin 60-70 %). Kuitenkin kiintiöt jaettiin prosentuaalisesti kalastushistoria pohjaisesti, jolloin jokainen kiintiön haltija sai faktisesti enemmän lohia kuin oli aiemmin kalastanut (kappaleissa mitattuna). Samanaikaisesti aloittavien kalastajien kiintiöosuus jätettiin niin pieneksi, ettei sen kalastuksen vuoksi ole vara hankkia kalliita hylkeenkestäviä pyydyksiä, koska saaliin arvo ei kata hankintakustannuksiaan. Suomenlahdella on siis tilanne, että osalla kalastajista on huomattavan paljon lohikiintiötä, joka jää kalastamatta ja samanaikaisesti aloittavilla kalastajilla ei ole riittävästi lohikiintiötä. Lohikiintiöiden kauppa on Suomenlahdella olematonta ja kiintiöiden haltijat pitävät niillä erittäin korkeaa hintaa. Lopputuloksena Suomenlahden lohikiintiö jää vajaaksi ja saman aikaisesti alalle pääsy tyssää

Ammattikalastaja palvelee kuluttajaa. Yrittäjä luonnon ehdoilla.

lohikiintiöiden puuttumisen. Suomenlahdella olisikin suotavaa, että kalastamattomia kiintiöitä saataisiin tavalla tai toisella paremmin käyttöön, koska se olisi koko kalatalouselinkeinon etu.

Kalastuskiintiörekisterin sisältö (31 §)

Tähän ei ole kommentoitavaa.

Lopuksi

Liitto haluaa tuoda esille sen, että kiintiöjärjestelmän muutos (erillisen rysäkiintiön poistuminen vuodesta 2027 alkaen) on herättänyt erittäin suurta huolta ja ärtymystä toimijoissa. Kysymys on tasa-arvosta ja tässä tapauksessa erittäin arvokkaasta sellaisesta.

Kiintiöjärjestelmän muutos aiheuttaa turhaa kitkaa kalastusyrittäjien välille sekä asettaa myös eri pyyntitavoilla kalastavia vastakkain. Liiton mielestä kalastustoimialan yhtenäisyys on ensiarvoisen tärkeää emmekä halua samantyyppistä vastakkainasettelua eri kalastustoimijoiden kesken, mitä on Ruotsissa rannikkokalastuksen ja troolikalastuksen välillä.

Edellä mainittujen asioiden lisäksi liitto toistaa kaiken vuosien varrella asiaan lausumansa (liitteenä). Tähän asti kalastuselinkeinin lausunnoilla ja tahtotilalla ei ole ollut juuri mitään vaikutusta YKP -lain muutoksiin, vaikka kalastuskiintiöt ja niiden hallinta vaikuttaa koko kalastuselinkeinin elinvoimaan. Miksi elinkeinoa ei kuunnella (vain) sitä koskevista asioista?

Valtio toimii nyt vastoin itse säätämänsä YKP-lain (1048/2016 muutoksineen) 12 §:n 1 momenttia (perustamistarkoitus) ja 13 §:ää (kiintiön jakoperusteet). Eri toimijat ovat saaneet itse ansaitsemallaan kalastuksella toimijakohtaisen kiintiöosuuden, jota hallinto on vuosi vuodelta nakertanut pois siirrellen kalastusoikeuksia taskusta toiseen. Tällainen toiminta ei ole hyväksyttävää hallintoa ja se syö alan toimintaedellytyksiä, koska investointeja ei uskalleta tehdä hallinnon muutosten pelossa. Koskaan ei tiedä milloin oman toiminnan perusta eli toimijakohtainen kalastuskiintiö viedään pois tai jaetaan muille toimijoille vastoin elinkeinin yhteistä tahtotilaa.

Liitto esittää, että Maa- ja metsätalousvaliokunta avaa uudelleen YKP -lain ja palauttaa silakan rysäkalastuksen osaksi toimijakohtaista kiintiöjärjestelmää kuten oli ennen vuonna 2022 (3/2023) tehtyä muutosta. Lisäksi esitämme ei siirrettävien käyttöoikeuksien (17 §) ja erillisten kalastuskiintiöiden (18 §) uudelleen arviointia ja muutoksia, jotta aloittavien kalastajien ja jo toiminnassa olevien päätoimisten kalastajien siirtymistä silakan kalastukseen voidaan sujuvoittaa. Muutokset tulee tehdä aidossa yhteistyössä kalastuselinkeinin kanssa.

[Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry](http://www.sakl.fi)

Mikko Malin
toimitusjohtaja

Ammattikalastaja palvelee kuluttajaa. Yrittäjä luonnon ehdoilla.